MÅLBILDER FÖR GOD MILJÖHÄNSYN

NATURHÄNSYN

FOTO: JAN BENGTSSON

Äldre sandtallskog

Kännetecken som ska vara uppfyllda:

- Äldre tallskog
- Sandig-grusig sedimentmark, t.ex. rullstensåsar, dyner och deltaområden
- Helt eller delvis lavdominerad mark med tunt hu-mustäcke
- Förekomst av minst 5 st i södra Sverige respektive 10 i norra Sverige spridda tallar per hektar med mycket hög ålder (160 år i södra Sverige/200 år i norra Sverige) som indikerar lång kontinuitet.

Naturvärdena kan vara koncentrerade till större eller mindre områden.

Den här målbilden gäller äldre sandtallskog som tydligt kan avgränsas med hjälp av synliga strukturer. Ibland hittas fynd av hotade arter i sandtallskog utan synliga strukturer, dessa kan kräva särskild hänsyn. Men de omfattas inte av denna målbild.

MÅLBILD FÖR GOD HÄNSYN

- Områden som består av äldre sandtallskog med höga naturvärden undantas från avverkning
- Naturvårdande skötsel kan vidtas tex na turvårdsbränning eller utplockning av påfal-lande, negativ inväxning av gran

NATURVÄRDEN (alla måste inte vara uppfyllda)

- Äldre tallskog
- Sandig-grusig sedimentmark, t.ex. rullstenså-sar, dyner och deltaområden
- Helt eller delvis lavdominerad mark med tunt humustäcke
- Förekomst av tallar med mycket hög ålder
- Lång skoglig kontinuitet uppkommen genom själv-föryngring
- Stor biologisk mångfald som främst är knuten till marken ex marksvampar, steklar, platt-lummer, mosippa, och sandödla. De hotade arterna är ofta tydligt koncentrerade till delar med tunnare mark-vegetation och lavmattor
- Förekomst av sandblottor
- Varierad topografi ex åsar, kullar, gropar
- Förekomst av död ved förstärker naturvärdet, men är ej avgörande

Beskrivning

Biotopen bär ofta spår av tidigare brand, dimensionshuggningar eller renbete. Marken har tunt humusla-ger och normalt minst 25 % täckningsgrad av lavar. Det kan även finnas fläckvisa sandblottor, vilket gynnar vissa arter, främst insekter som steklar och sandjägare, samt sandödla.

Skogen är vanligtvis olikåldrig och gles med en snittålder >120 år. I området finns dessutom vanligtvis spridda, ibland avvikande mycket gamla träd vilka nu avstannat i längdtillväxt. I norra Sverige kan det motsvara en ålder på ca 200 år och i söder ca 160 år. Som ett riktvärde på frekvens kan minst 10 mycket gamla träd per hektar i norr och 5 i söder användas.

I bestånd med varierade naturvärden är det vanligt att de höga naturvärdena är koncentrerade till dyn-ryggar eller åsar med tunt humuslager eller lavtäcke, medan sänkorna mellan åsryggarna ofta har tjockare förnatäcke och större inslag av ris, exempelvis blåbär och odon. I tallskogar på sand och grus finns speciella svampar, växter och djur som är anpassade till väldrenerade marker med gles vegetation och tunt humustäcke. Särskilt rik är floran av olika mykorrhizasvam-par vilka lever i symbios med tall. Med sina hyfer omsluter de trädens rötter på olika djup i sanden där de ligger väl skyddade mot exempelvis lätta bränder.

Många av dessa svampar har mycket gamla och långlivade mycel som huvudsakligen spridits vegeta-tivt över till nya trädgenerationer i det aktuella området. Mycelet kan därför ha etablerats för mycket länge sedan och vara betydligt äldre än nuvarande träd. Bland typiska fåglar i sandtallskogen kan nämnas nattskärra, trädlärka, rödstjärt, grå flugsnappare och dubbeltrast.
Det blir idag allt svårare att finna äldree bestånd där den typiska vegetationen och trädkontinuiteten bevarats. Sandtallskogarnas ekosystem har svårt att tåla föryngringsavverkning och gödsling. Frånvaron av brand och bete medför en negativ påverkan med en ökad graninväxt och tjockare humustäcken som följd.

I äldre sandtallskogar är det även vanligt att det förekommer andra miljövärden som till exempel sti-gar, hålvägar, trivselplatser för friluftsliv, geologiska värden.

Trots att den sammantagna arealen av miljön är liten i vårt land så har Sverige från ett internationellt perspektiv en stor andel av naturtypen i Europa.

FOTO: JAN BENGTSSON

FOTO: SVEN-ÅKE BERGLIND

FOTO: THERESE LINDSTRÖM

Skogssektorns gemensamma målbilder för god miljöhänsyn ger vägledning om hur miljöhänsyn bör tas vid skogsbruksåtgärder. De är något att eftersträva vid planering och genomförande av skogsbruksåtgärder och ska användas anpassat till aktuell trakts specifika förutsättningar. Aktuell målbild är framtagen i bred samverkan inom skogssektorn av en arbetsgrupp sammansatt av representanter från skogsnäringen, skogsägare, Skogsstyrelsen, andra berörda myndigheter, ideella organisationer och specialister inom aktuellt område. 2013.
Mer information på www.skogsstyrelsen.se/malbilder